

Gyémánt László

Mozgalmas életútját s művészi munkásságát sűrített utalásokkal, a lényegét épp hogy csak érintve lehetséges e miniesszében felvázolni. 1935-ben született Budapesten. Tanulmányait 1950-től a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban *Viski Balás László* növendékeként, 1957 és 1963 között pedig a Képzőművészeti Főiskola festő szakán, *Pap Gyula*, majd *Hincz Gyula* mesterek irányításával végezte el. 1970-től Londonban, 1973-tól Bécsben élt. 1982-ben visszatért hazájába. Mindeközben – itthon és külföldön – számos díjat, megbízást, művésztanári felkérést kapott, magánrajziskolát alapított, művészeti igazgató lett stb. Hazán belül és kívül csaknem negyven önálló tárlat s legalább ennyi csoportkiállításon való részvétellel áll mögötte, és mintegy húsz műve került rangos közgyűjteményekbe.

Gyémánt László pályakezdése a magyar képzőművészet izgalmas időszakára esett: az európai felzárkózás tevőleges hívei és a dogmatizmus képviselői vívták meg utócsatáikat. „Akkoron lelkes fiatalok zajos támogatását élveztem...” – olvasható 1986-os kiállításának önvallomásában, miközben visszatekint arra, hogy e helyiség (a Mednyánszky Terem) volt első önálló tárlatának színtere is 1967-ben. Azt már nem hánytorgatja – mert szerény és megbocsátó –, hogy a műértők által ujjongva fogadott kollekciót másnap bezáratta a szülőkörű kultúradminisztráció. Szürrealistának, szürnaturalistának, pop-artosnak ítélte képeiben valamiféle „társadalomellenes” tendenciát véltek felfedezni. Bár látó szemmel ilyen nem találhattak – nyílt vagy körmönfont demagógiával –, csatlakozott a támadáshoz a konzervatív kritika is. Pedig Gyémánt László, akit két évtizede még együtt utasítottak el a nonfigurativokkal, mit sem változott: ma is izmusoktól mentes, elvhű figuralista. Életközelségű és emberközpontú oeuvre-jét nem fokozza le, ha az elmélyülés feszültségei közepette egy-egy játé-

kos absztrakt improvizációval pihenteti elméjét. Szilárdan tartja magát kiindulópontjához: egyféle sajátos, de címkézések nélküli realizmushoz vonzódik. Ahhoz az igazi valóságábrázoláshoz, amely nem létezhet kontrapunktualás, éles tartalmi-formai ellentétek nélkül; ugyanakkor olyan közérthető s mindenki számára hozzáférhető, mint amilyenre a katakombák festészete mutat megannyi örökbecsű példát. Művészetében a festés és a rajzolás egymás mellé rendelt viszonyban áll, viszont a technika kiválását nyert vagy vesztes ügynek tartja. Valóban, az autonóm rajzművészet műfajilag mindig egyenrangú lehet egy képpel vagy szoborral. De mivel minden tárgyi megközelítésnek első lépcsője a rajz, a tanulmány jellegű munkák is alapvető fontosságúak. Gyémánt – és rajzcentrikus nemzedéke – egykor Dürert és Holbeint tekintette példaképének; így az alkotás folyamatában feltehetően ezért is készíti elsőként ceruzatanulmányt a megfestendő olajképhez. Az sem ritka, hogy a kész festményt utólag rajzban is megoldja. Ő maga ekképp vall erről: „Ha a festészetben nem éreztem biztonságot, a rajz biztonságához folyamodtam. Képeimben ezért is domináló jelleg a rajzosság. Nem vagyok kolorista, tónusfestő vagyok, s emögött mindig megnyilatkozik a rajz.”

Gyémánt László (Bp., Ady Endre u. 28. 1022) művészete oly mértékben kiforrott, hogy nem egyszer előbb a rutinos kézjegyen akad meg tekintetünk. Pedig az egyedüli értékmérőnek a közlendők őszinteségén nyugvó esztétikai minőséget tartja. Ez irányítja ítéleteit is, amikor kortársainak munkáival szembe-sül. A kísérletező fiatal generációval lojális, mert saját pályafutása megértésükre figyelmezteti – azonosulva a camus-i gondolattal: Az igazságot a vesztesek oldalán kell keresni, tehát erkölcsileg melléjük kell állni.

Ecsery Elemér